1. Een verplichte bijdrage met de aard van een parafiscale heffing, die onder dezelfde voorwaarden van zowel nationale als van ingevoerde produkten wordt geheven en waarvan de opbrengst uitsluitend voor de nationale produkten wordt gebruikt, zodat de eruit voortvloeiende voordelen de op de nationale produkten drukkende last volledig compenseren, is een door de artikelen 9 en 12 van het Verdrag verboden heffing van gelijke werking als een douanerecht. Indien die voordelen de op de nationale produkten drukkende last evenwel slechts ten dele compenseren, vormt de heffing een discriminerende belasting in de zin van artikel 95 van het Verdrag waarvan de inning verboden is ten belope van het gedeelte van het bedrag van de aan de nationale produkten ten goede komende compensatie. Het enkele feit dat de heffing op ingevoerde produkten wordt toegepast, zonder aftrek van een weliswaar soortgelijke, maar door de nationale wetgeving autonoom gere-

gelde nationale heffing waarmee dezelfde produkten in de Lid-Staat van uitvoer zijn belast, vormt geen grond voor onverenigbaarheid van deze heffing met artikel 95 van het Verdrag.

2. De toepassing van een verplichte bijdrage met het karakter van een parafiscale heffing, die onder dezelfde voorwaarden van zowel nationale als ingevoerde produkten wordt geheven en waarvan de opbrengst uitsluitend voor de nationale produkten wordt gebruikt, kan een met de gemeenschappelijke markt onverenigbare steunmaatregel opleveren, indien aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 92 van het Verdrag is voldaan, met dien verstande dat uitsluitend de Commissie bevoegd is dit volgens de daartoe in artikel 93 van het Verdrag bepaalde procedure en onder toezicht van het Hof te beoordelen.

RAPPORT TER TERECHTZITTING
in zaak C-72/92 *

I — De nationale rechtsregeling, het hoofdgeding en de prejudiciële vragen

„§ *1 — Rechtsvorm*

1. De Duitse wet van 26 juni 1969 (BGBl. I, blz. 635), in de versie van 8 november 1976 (BGBl. I, blz. 3109), bepaalt met name het volgende:

Er is een Fonds ter bevordering van de afzet van produkten van de Duitse land- en bosbouw en voedingsmiddelenindustrie (Absatzfonds). Het Fonds is een publiekrechtelijk lichaam met zetel te Bonn.

* Procestaal: Duits.

§ 2 — Taken

(1) Het Absatzfonds heeft tot doel, op gecentraliseerde wijze en met moderne middelen en methoden de afzet en exploitatie van produkten van de Duitse land- en bosbouw en voedingsmiddelenindustrie te bevorderen door het ontsluiten en in stand houden van markten in binnen- en buitenland.

(2) Het Absatzfonds oefent zijn taak uit (...) via een centraal orgaan dat de afzet en het verbruik van produkten van de Duitse land- en bosbouw en voedingsmiddelenindustrie bevordert en geen commerciële activiteiten voor eigen rekening verricht. (...)

(3) Het Absatzfonds oefent zijn taak, voor zover deze de berichtgeving over de markt betreft, uit via een speciaal centraal orgaan. Dit orgaan dient de doorzichtigheid van de markt te verbeteren, waarbij het de belangen van alle marktdeelnemers behartigt.

(4) Het Absatzfonds stelt aan de in de leden 2 en 3 vermelde organen de voor de uitvoering van zijn taak benodigde middelen ter beschikking. (...)

§ 10 — Financiering

(1) Het Absatzfonds ontvangt als subsidie van de Bondsregering (...) Andere middelen vloeien in het Absatzfonds in de vorm van bijdragen krachtens de volgende leden.

(2) De bijdragen worden geheven van ondernemers in de land- en bosbouw en voedingsmiddelenindustrie overeenkomstig het bepaalde in de leden 3 tot en met 8.

(3) De bijdrage bedraagt (...)

(...)

9. Voor ondernemers die voor commerciële doeleinden geslachte dieren ter vleeskeuring aanbieden,

(...)

1 DM per varken,

(...)".

2. Scharbatke GmbH drijft een slachterij en een groothandel in vlees. In dit bedrijf werden tussen mei en augustus 1985 11 599 varkens geslacht en ter vleeskeuring aangeboden. Het merendeel van deze varkens was afkomstig uit Nederland, waar zij aan een nationale heffing waren onderworpen, die dient ter financiering van maatregelen ter bevordering van de afzet van Nederlandse landbouw- en voedingsprodukten. Scharbatke bracht dit varkensvlees in Duitsland in de handel onder de produktieaanduiding „Vlees van Hollandse zeugen".

3. Bij beschikking van 24 oktober 1985 vorderden de Duitse autoriteiten van Scharbatke op grond van § 10, lid 3, punt 9, van voornoemde wet betaling van een totaalbedrag van 11 867,80 DM. Nadat haar bezwaarschrift was afgewezen, stelde Scharbatke tegen deze vordering tot betaling beroep in.

4. Het Verwaltungsgericht Frankfurt am Main, dat van de zaak kennis neemt, twijfelt ernstig aan de verenigbaarheid van deze bijdragen met het gemeenschapsrecht.

5. Het acht het in de eerste plaats mogelijk, dat de artikelen 9 en 12 EEG-Verdrag zijn geschonden. Onder verwijzing naar de arresten van het Hof van 18 juni 1975 (zaak 94/74, IGAV, Jurispr. 1975, blz. 699), en 25 mei 1977 (zaak 77/76, Cucchi, Jurispr. 1977, blz. 987) wijst het Verwaltungsgericht erop, dat in casu aan de daarin vermelde voorwaarden is voldaan, daar het door de heffingen gefinancierde voordeel uitsluitend aan de nationale produkten ten goede komt. In zijn arrest van 22 maart 1977 (zaak 78/76, Steinike & Weinlig, Jurispr. 1977, blz. 595) heeft het Hof zich reeds over de bestreden regeling van het Absatzfonds gebogen, maar geen schending van het gemeenschapsrecht inzake heffingen van gelijke werking als een douanerecht kunnen vaststellen. Het Verwaltungsgericht bespeurt evenwel een zekere tegenspraak tussen dit arrest en de twee bovenvermelde arresten.

6. Met betrekking tot de eventuele toepassing van artikel 95 EEG-Verdrag in het onderhavige geval verwijst het Verwaltungsgericht naar de door het Hof in zijn arrest van 5 mei 1982 (zaak 15/81, Schul, Jurispr. 1982, blz. 1409) ontwikkelde criteria en wijst erop, dat verzoekster in Nederland reeds soortgelijke bijdragen had betaald.

7. Tot slot acht het Verwaltungsgericht het mogelijk, dat de heffing van de bestreden bijdragen onverenigbaar is met de artikelen 92 en 93 van het Verdrag inzake steunmaatregelen van de staten, en het vraagt zich af, of het bevoegd is deze bepalingen bij zijn beslissing te betrekken. Het Verwaltungsgericht verwijst daartoe naar de rechtspraak van het Hof en met name naar het arrest van 25 juni 1970 (zaak 47/69, Frankrijk/Commissie, Jurispr. 1970, blz. 487) waaruit blijkt, dat een nationale steunmaatregel door de wijze van financiering ervan onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt kan zijn, met name wanneer deze wijze van financiering een beschermende werking heeft die verder gaat dan de eigenlijke steunmaatregel.

8. Op grond van deze overwegingen heeft het Verwaltungsgericht Frankfurt am Main bij beschikking van 11 december 1991 de behandeling van de zaak geschorst en het Hof de volgende prejudiciële vragen gesteld:

„1) Vormt een nationale heffing op varkensvlees uit een andere Lid-Staat, dat in de handel wordt gebracht onder een naar het land van herkomst van de slachtdieren verwijzende produktieaanduiding, een ‚heffing van gelijke werking als een douanerecht' in de zin van de artikelen 9 en 12 EEG-Verdrag, wanneer deze heffing weliswaar ook op vlees van nationale herkomst wordt gelegd, maar uitsluitend in een Fonds vloeit, dat tot enig wettelijk doel heeft de afzet en het verbruik van nationale produkten van de land- en bosbouw en voedingsmiddelenindustrie te bevorderen?

2) Indien de eerste vraag ontkennend moet worden beantwoord:

Vormt een heffing in de zin van de eerste vraag een ‚niet rechtstreekse hogere binnenlandse belasting' in de zin van artikel 95, eerste alinea, EEG-Verdrag of een ‚binnenlandse belasting waardoor andere produkten zijdelings worden beschermd' in de zin van artikel 95, tweede alinea, EEG-Verdrag, wanneer de slachtdieren vóór de invoer reeds aan een soortgelijke heffing in het land van herkomst waren onderworpen en hiermee bij de heffing in het land van invoer geen rekening wordt gehouden?

3) Is een nationale rechter bevoegd aan artikel 92 EEG-Verdrag te toetsen, of een nationale heffing in de zin van de eerste vraag verenigbaar is met het gemeenschapsrecht, wanneer verzoekster in het hoofdgeding overtuigend beweert, door een nationale steunmaatregel te worden gediscrimineerd, omdat zij middels de heffing moet bijdragen aan de financiering van de steun, ofschoon zij als importeur niet tot de kring van steungerechtigden behoort?

4) Indien de derde vraag bevestigend moet worden beantwoord:

Vormt de financiering van het in de eerste vraag nader omschreven Fonds door middel van heffingen op varkensvlees uit andere Lid-Staten indirect een beschermende regeling, die door de werking ervan neerkomt op een beschermende steunmaatregel in de zin van artikel 92 EEG-Verdrag? Is er met betrekking tot een dergelijke regeling sprake van onverenigbaarheid met de gemeenschappelijke markt in de zin van artikel 92 EEG-Verdrag? Is een dergelijke regeling daarom, evenals een overeenkomstige beschermende steunmaatregel, ingevolge artikel 92 EEG-Verdrag verboden?"

9. De verwijzingsbeschikking is ter griffie van het Hof ingeschreven op 9 maart 1992.

II — Schriftelijke procedure

10. Krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn op 22 mei 1992 schriftelijke opmerkingen ingediend door Scharbatke, verzoekster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door L. Liebenau, advocaat, op 12 juni 1992 door de Duitse regering, vertegenwoordigd door E. Röder als gemachtigde, en op 10 juni 1992 door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door haar juridisch adviseur R. Wainwright en A. Bardenhewer, lid van de juridische dienst, als gemachtigden.

11. Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-generaal, bij beschikking van 8 februari 1993 de zaak krachtens artikel 95 van het Reglement voor de procesvoering naar de Zesde kamer verwezen en besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

III — Bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

Opmerkingen van verzoekster in het hoofdgeding

12. *Scharbatke* betoogt, dat de heffing van bijdragen van dieren die vanuit andere Lid-Staten van de Gemeenschap in de Bondsrepubliek Duitsland worden ingevoerd, strijdig is met het bepaalde in de artikelen 9 en 12 van het Verdrag, aangezien de op soortgelijke binnenlandse produkten drukkende last door de interventies van het Absatzfonds wordt gecompenseerd. De marketingactiviteiten van het Absatzfonds hebben immers in de

praktijk tot gevolg, dat de last die op de aan de heffing onderworpen Duitse ondernemingen drukt, geheel of gedeeltelijk wordt opgeheven. Zulk een heffingsstelsel is slechts in schijn een stelsel van binnenlandse belastingen en moet derhalve wegens haar beschermend karakter als heffing van gelijke werking als een douanerecht worden aangemerkt.

13. Het in 's Hofs rechtspraak gevorderde duidelijke verband tussen de fiscale heffing en het voordeel dat alleen aan de nationale produkten uit de opbrengst van die heffing toevalt, is in casu aangetoond. De taak van het Absatzfonds bestaat er immers in, de consumenten voor Duitse produkten te winnen, wat dan ten koste gaat van de buitenlandse produkten. De marketingactiviteiten van het Absatzfonds voor Duitse produkten kunnen geen gunstige invloed hebben op de afzet van soortgelijke ingevoerde produkten.

14. Anders dan de verwijzende rechter meent verzoekster in het hoofdgeding, dat voornoemd arrest Steinike & Weinlig niet in tegenspraak is met de bovenvermelde arresten IGAV en Cucchi. In het arrest Steinike & Weinlig hecht het Hof er duidelijk aan, dat bij de heffing van de bijdragen een gelijke behandeling van produkten wordt gewaarborgd en er geen indirecte discriminatie van buitenlandse produkten ten opzichte van binnenlandse produkten ontstaat, bij voorbeeld als gevolg van de gecentraliseerde marketing van de binnenlandse produkten.

15. Wanneer het Hof zou menen, dat de bestreden bijdragen niet als een maatregel van gelijke werking als een douanerecht kunnen worden aangemerkt, stelt verzoekster in het hoofdgeding dat de bijdragen in elk geval als onverenigbaar met artikel 95 van het Verdrag moeten worden beschouwd. Onder verwijzing naar voornoemd arrest Schul voert verzoekster aan, dat de Duitse autoriteiten niet de volle bijdrage mochten eisen, maar slechts een bijdrage waarvan de reeds in Nederland betaalde bijdrage was afgetrokken.

16. Wanneer het Hof de derde vraag bevestigend beantwoordt en de verwijzende rechter toestaat over de verenigbaarheid van de omstreden bijdragen met artikel 92 van het Verdrag te oordelen, kan volgens verzoekster in het hoofdgeding, blijkens de bevindingen van het Hof in voornoemd arrest Frankrijk/Commissie, een steunmaatregel wegens de wijze van financiering wel degelijk strijdig zijn met artikel 92 van het Verdrag.

17. In casu neemt de omvang van de steunmaatregelen van het Absatzfonds ten gunste van de nationale produkten automatisch toe met de stijging van de opbrengst van de inzonderheid op ingevoerde produkten geheven bijdragen. De wijze van financiering van de activiteiten van het Absatzfonds heeft derhalve een beschermende werking die verder gaat dan steunverlening stricto sensu. De bijdragen aan het Absatzfonds zijn derhalve strijdig met artikel 92 van het Verdrag, voor zover zij op ingevoerde produkten uit andere Lid-Staten worden geheven.

Opmerkingen van de Duitse regering

18. Met betrekking tot de *eerste vraag* merkt verweerster in het hoofdgeding op, dat het

wezenlijke kenmerk van een heffing van gelijke werking als een douanerecht is dat zij uitsluitend ingevoerde produkten treft, terwijl een binnenlandse belasting in de zin van artikel 95 van het Verdrag zowel op ingevoerde als op binnenlandse produkten wordt geheven. De bestreden bijdragen maken deel uit van een algemeen systeem van binnenlandse heffingen. Op ingevoerde produkten wordt de heffing gelegd, niet omdat zij worden ingevoerd, maar omdat zij worden aangevoerd voor een bepaald stadium van verwerking, waarin de heffing zoals voor alle binnenlandse produkten wordt geheven. De bijdragen zijn derhalve niet als heffingen van gelijke werking als een douanerecht aan te merken.

19. Overeenkomstig 's Hofs rechtspraak dient evenwel ook de bestemming van de opbrengst van de betrokken heffingen in aanmerking te worden genomen (arrest van 11 maart 1992, gevoegde zaken C-78/90-C-83/90, Compagnie commerciale de l'Ouest, Jurispr. 1992, blz. I-1847). De Duitse regering voert in dit verband aan, dat de omstreden bijdragen ook ten goede komen aan producenten van slachtdieren die in Duitsland worden ingevoerd. De reclameacties van het Absatzfonds zijn immers uitsluitend op de eindverbruiker gericht. De reclame voor vleesprodukten richt zich niet op de herkomst van de dieren of op de samenstelling van de verwerkte produkten. De Duitse bepalingen betreffende het Absatzfonds moeten in het kader van de afzetbevordering niet aldus worden verstaan, dat vleesprodukten van dieren van buitenlandse herkomst, van de reclame zijn uitgesloten. Integendeel, de reclame komt ten goede aan alle vleesprodukten zonder onderscheid ongeacht hun herkomst, zolang de be- en verwerking in Duitsland plaatsvindt. De toename van de vraag naar be- en verwerkte produkten uit de vleessector, wat toch de doelstelling van het Absatzfonds is, is voor de vraag naar binnenlandse zowel als naar buitenlandse onbewerkte produkten even gunstig.

20. Gelet op de rechtspraak van het Hof geeft de Duitse regering in overweging, de eerste vraag ontkennend te beantwoorden.

21. De Duitse regering geeft in overweging, ook de *tweede vraag* ontkennend te beantwoorden, daar de in geding zijnde heffing de binnenlandse en ingevoerde produkten in het eerste stadium van verwerking treft, zonder dat het tarief, de grondslag ervan dan wel de heffingsmodaliteiten verschillen naargelang hun herkomst.

22. Gelet op de rechtspraak van het Hof, volgens welke in het kader van artikel 95 van het Verdrag met de bestemming van de opbrengst van de heffing rekening moet worden gehouden, voert de Duitse regering nogmaals aan, dat de door het Absatzfonds gefinancierde reclameacties zowel aan de binnenlandse als aan de buitenlandse onbewerkte produkten ten goede komen, mits zij in Duitsland worden be- of verwerkt. Buitenlandse produkten die niet binnenslands worden be- of verwerkt, zijn niet aan de omstreden heffing onderworpen.

23. De aan het arrest Schul ontleende criteria zijn op de onderhavige zaak niet van toepassing, aangezien in de zaak Schul de invoer werd belast, terwijl de overeenkomstige binnenlandse handeling onbelast was. In casu wordt de door verzoekster betaalde bijdrage

naar dezelfde criteria berekend als de bijdrage van een Duitse belastingplichtige.

24. Ten aanzien van de *derde vraag* merkt de Duitse regering op, dat overeenkomstig vaste rechtspraak van het Hof de beoordeling van de verenigbaarheid van een nationale steunmaatregel met artikel 92 van het Verdrag tot de uitsluitende bevoegdheid van de Commissie behoort, volgens de daartoe in artikel 93 van het Verdrag bepaalde procedure, zulks onder toezicht van het Hof (arrest Steinike & Weinlig, reeds aangehaald; arrest van 21 november 1991, zaak C-354/90, Fédération nationale du commerce extérieur des produits alimentaires, Jurispr. 1991, blz. I-5505, en arrest van 11 maart 1992, Compagnie commerciale de l'Ouest, reeds aangehaald).

25. Er bestaat geen enkele reden van deze rechtspraak af te wijken, te meer niet daar de Raad de in artikel 94 van het Verdrag voorziene uitvoeringsverordeningen nog altijd niet heeft vastgesteld. De Commissie was overeenkomstig artikel 93, lid 3, van het Verdrag op de hoogte gebracht van de wet inzake het Absatzfonds, doch zij heeft geen wijziging van de in die wet bepaalde regeling gevorderd. De verwijzende rechter is derhalve onbevoegd over de verenigbaarheid van deze regeling met artikel 92 van het Verdrag te oordelen.

26. Ten aanzien van de *vierde vraag* en niettegenstaande het feit dat de beantwoording ervan gezien het ontkennende antwoord op de derde vraag niet nodig is, betoogt de Duitse regering, dat de wijze van financiering van een steunmaatregel enkel kan worden beoordeeld op grond van artikel 95 van het Verdrag en niet van artikel 92.

27. Een schending van artikel 92 van het Verdrag kan het gevolg zijn van het gebruik van de opbrengst van een binnenlandse heffing, maar niet van de heffingsmodaliteiten alleen. Het opleggen van een discriminerende heffing is op zich nog geen reden om het gebruik van de opbrengst ervan als een in de zin van artikel 92 van het Verdrag verboden bijdrage aan te merken. Dit geldt evenzeer in het tegenovergestelde geval: een fiscale discriminatie kan geen rechtvaardiging vinden in het feit dat de discriminerende heffing dient ter financiering van een volgens artikel 92 toelaatbare steunmaatregel.

28. Het gebruik van de opbrengst van een binnenlandse heffing is derhalve beslissend voor de beoordeling, of deze heffing als een verboden steun is aan te merken. Deze conclusie vindt steun in de volgende overweging: wanneer de onwettigheid van de financiering ertoe leidt, dat een steunmaatregel onwettig is, moet deze steun in beginsel door de begunstigden worden terugbetaald. Het is evenwel niet zinvol, dat een schending van het gemeenschapsrecht op het punt van de financiering doorwerkt in de betrekkingen van de betrokken Lid-Staat met de begunstigden van de betrokken steun.

29. De Duitse regering wijst er verder op, dat ten tijde van bovenvermeld arrest Frankrijk/Commissie het standpunt werd gehuldigd dat artikel 95 van het Verdrag niet het toezicht op de aanwending van de opbrengsten van een binnenlandse heffing betrof. Volgens de toenmalige opvatting was een heffing veeleer verenigbaar met artikel 95, wanneer de binnenlandse en ingevoerde produkten gelijkelijk werden getroffen. De rechtspraak van het Hof heeft zich tussentijds in zoverre ontwikkeld, dat in het toepassingskader van artikel 95 nu ook

het gebruik van de opbrengst van een binnenlandse heffing in aanmerking wordt genomen (arrest van 21 mei 1980, zaak 73/79, Commissie/Italië, „Sovraprezzo", Jurispr. 1980, blz. 1533). Het zou derhalve met deze bepaling in strijd zijn, wanneer de opbrengst van een binnenlandse heffing op binnenlandse en ingevoerde produkten uitsluitend of hoofdzakelijk aan de binnenlandse produkten ten goede komt.

30. Deze verdere ontwikkeling in de rechtspraak heeft tot gevolg, dat een parafiscale heffing die onder dezelfde voorwaarden zowel van nationale als van ingevoerde produkten wordt geheven en waarvan de opbrengst niet op voor produkten uit andere Lid-Staten discriminerende wijze wordt aangewend, niet wegens het blote feit van de financiering ervan als onverenigbaar met artikel 92 van het Verdrag kan worden aangemerkt, maar uitsluitend wanneer de aanwending van de opbrengst ervan in wezen aan de binnenlandse produkten ten goede komt. Deze overwegingen stroken met de uitsluitende bevoegdheid van de Commissie om de verenigbaarheid van een steunmaatregel aan artikel 92 van het Verdrag te toetsen, terwijl de nationale rechter bevoegd is de verenigbaarheid van een binnenlandse heffing aan artikel 95 te toetsen. Het zou dan ook ongerijmd zijn, uit de onwettigheid van de wijze van financiering die aan het oordeel van de nationale rechter is onderworpen, af te leiden dat een steunmaatregel, waarop het toezicht aan zijn oordeel is onttrokken, onwettig is.

31. De Duitse regering concludeert, dat de feiten van zaak 47/69 aanmerkelijk van die van de onderhavige zaak verschillen: in eerstgenoemde zaak ging het om een bijdrage die in wezen uitsluitend aan binnenlandse producenten ten goede kwam, wat in casu niet het geval is.

Opmerkingen van de Commissie

32. Inleidend wijst de *Commissie* erop, dat het Absatzfonds bij de uitvoering van zijn taak gebruik maakt van de diensten van een instantie genaamd „Centrale Marketing-Gesellschaft der deutschen Agrarwirtschaft", die met moderne middelen en methoden collectieve reclame maakt, jaarbeursen organiseert, marktonderzoek verricht, enzovoort.

33. Met betrekking tot de *eerste vraag* merkt de Commissie op, dat het bij de bestreden bijdrage die ter zake van het slachten van dieren wordt geheven, gaat om een heffing van gelijke werking als een belasting, die door de staat wordt geheven op ingevoerde en nationale produkten zonder onderscheid, dwingend is en een nauw omschreven doel heeft. In casu is deze heffing bedoeld om uitsluitend de afzet van Duitse produkten te bevorderen. Bij het antwoord op deze prejudiciële vraag gaat het om het onderscheid tussen een heffing van gelijke werking als een douanerecht in de zin van de artikelen 9 en 12 van het Verdrag en een binnenlandse belasting in de zin van artikel 95 van het Verdrag, daar eenzelfde belasting niet tegelijkertijd tot beide categorieën kan behoren (voornoemd arrest Cucchi).

34. Volgens de rechtspraak van het Hof is er in beginsel sprake van een heffing van gelijke werking als een douanerecht, indien de ingevoerde produkten, doch niet soortgelijke nationale produkten worden getroffen, en zijn derhalve niet als heffingen van gelijke werking te beschouwen geldelijke lasten welke deel uitmaken van een algemeen systeem van binnenlandse heffingen waardoor nationale én ingevoerde produkten volgens

dezelfde criteria stelselmatig worden getroffen. Overigens kunnen ook geldelijke lasten bestemd ter financiering van activiteiten van een publiekrechtelijk lichaam heffingen van gelijke werking als een douanerecht zijn (arrest van 19 juni 1973, zaak 77/72, Capolongo, Jurispr. 1973, blz. 611, en voornoemd arrest Cucchi).

35. Voor de kwalificatie van een binnenlandse bijdrage als „heffing van gelijke werking" dient volgens 's Hofs rechtspraak ook de bestemming van de opbrengst van deze bijdrage in aanmerking te worden genomen. Een binnenlandse heffing die zowel van ingevoerde als van nationale soortgelijke produkten wordt geheven, kan dus een heffing van gelijke werking als een douanerecht zijn, indien de heffing uitsluitend bestemd is ter financiering van activiteiten die inzonderheid aan de belaste nationale produkten ten goede komen.

36. Ofschoon in eerdere rechtspraak van het Hof een zekere tegenstrijdigheid bestond met betrekking tot de vraag, of voor de kwalificatie van een binnenlandse belasting als „heffing van gelijke werking" de op de nationale produkten drukkende last volledig of ten dele moest worden gecompenseerd (voornoemde arresten Steinike & Weinlig, Capolongo, IGAV, Cucchi en Sovraprezzo), heeft 's Hofs rechtspraak zich in bovenvermeld arrest Compagnie commerciale de l'Ouest gestabiliseerd en geconcretiseerd. Er is thans enkel sprake van een door de artikelen 9 en 12 van het Verdrag verboden heffing van gelijke werking als een douanerecht, indien de binnenlandse heffing, die nationale en ingevoerde produkten gelijkelijk treft, alleen aan de nationale produkten ten goede komt en de op het nationale produkt drukkende last volledig wordt gecompenseerd.

37. Volgens deze rechtspraak is het de taak van de nationale rechter vast te stellen, of het met de in geding zijnde bijdrage gefinancierde voordeel uitsluitend dient ter bevordering van de afzet en het verbruik van nationale produkten en of de op deze produkten drukkende last daardoor volledig wordt gecompenseerd. De vraag, of de marketingactiviteiten van het Absatzfonds aan de uit Nederland afkomstige varkens die in Duitsland onder een produktieaanduiding van het land van herkomst in de handel zijn gebracht, ten goede zijn gekomen, is eveneens aan het oordeel van de nationale rechter onderworpen.

38. Wanneer aan de aldus omschreven voorwaarden is voldaan, staat het feit dat de belasting eerst bij de slacht wordt geheven, dat wil zeggen in een na de grensoverschrijding gelegen stadium, de toepassing van de artikelen 9 en 12 van het Verdrag niet in de weg.

39. Ten aanzien van de *tweede vraag* wijst de Commissie erop, dat nog altijd volgens bovenvermelde rechtspraak van het Hof, wanneer een binnenlandse heffing onder dezelfde voorwaarden en volgens dezelfde criteria nationale en ingevoerde produkten treft en de op de nationale produkten drukkende last ten dele wordt gecompenseerd door de aanwending van de opbrengst van deze heffing, er sprake is van een binnenlandse belasting in de zin van artikel 95 van het Verdrag, die verboden is, voor zover zij discriminerend is voor de ingevoerde produkten, dat wil zeggen voor zover zij de ingevoerde produkten zwaarder treft. Indien in casu de van de nationale produkten geheven bijdrage derhalve ten dele wordt gecompenseerd door de nationale reclameacties, is deze bijdrage discriminerend ten opzichte van het bedrag dat op de ingevoerde produkten drukt.

40. De hoogte van dit discriminerende bedrag moet door de nationale rechter worden vastgesteld, waarbij de bewijslast op de nationale autoriteiten rust. Wanneer het juiste bedrag waarmee de ingevoerde produkten worden benadeeld, echter niet kan worden vastgesteld, dient volgens de Commissie de heffing in haar geheel te worden afgeschaft, omdat dit het enige middel is om een al dan niet rechtstreekse discriminatie te voorkomen. Dit volgt uit de rechtspraak van het Hof (arrest van 8 januari 1980, zaak 21/79, Commissie/Italië, Jurispr. 1980, blz. 1) alsmede uit de letter en de geest en uit een systematische uitlegging van artikel 95 van het Verdrag.

41. De in voornoemd arrest Schul ontwikkelde beginselen kunnen niet op de onderhavige heffing van gelijke werking worden toegepast. Immers, bij de BTW gaat het om een gemeenschappelijk systeem met een in alle Lid-Staten uniforme grondslag, dat mitsdien in zijn geheel aan artikel 95 van het Verdrag kan worden getoetst. In casu gaat het evenwel om twee verschillende heffingen die wegens de fiscale autonomie op verschillende wijze worden geïnd en waarvan de precieze hoogte niet bekend is. De verenigbaarheid met artikel 95 van het Verdrag moet dan ook voor elke heffing afzonderlijk en aan de hand van de respectievelijke nationale fiscale bepalingen worden beoordeeld. Op zich is de Duitse bijdrage dan ook niet reeds daarom discriminerend, omdat het ingevoerde produkt in het land van herkomst was onderworpen aan een andere nationale heffing op slachtdieren, die bij de uitvoer niet is gerestitueerd.

42. Ten aanzien van de *derde en vierde vraag* betoogt de Commissie dat, in tegenstelling tot artikel 95 van het Verdrag, artikel 92 geen rechtstreekse werking heeft. Volgens 's Hofs rechtspraak is het verbod van artikel 92, lid 1, absoluut noch onvoorwaardelijk. Het toezicht op de verenigbaarheid van een steunmaatregel met de gemeenschappelijke markt is aan de Commissie opgedragen volgens de daartoe in artikel 93 van het Verdrag bepaalde procedure. Particulieren kunnen mitsdien niet met een beroep op artikel 92 van het Verdrag de verenigbaarheid van een steunmaatregel met het gemeenschapsrecht voor de nationale rechter betwisten (voornoemd arrest Compagnie commerciale de l'Ouest).

43. Nog altijd volgens de rechtspraak van het Hof, bestaan op dit grondbeginsel de navolgende uitzonderingen: de nationale rechter kan de verenigbaarheid van een steunmaatregel met artikel 92 van het Verdrag toetsen, wanneer de Commissie ter zake geen besluit op grond van artikel 93, lid 2, van het Verdrag heeft genomen; ook kan hij beoordelen, of artikel 93, lid 3, van het Verdrag is nageleefd. Bijgevolg kan een particulier wel stellen, dat een nationale steunmaatregel niet ter kennis van de Commissie is gebracht. De in casu omstreden bijdrage is overeenkomstig artikel 93, lid 3, aangemeld.

44. De Commissie concludeert, dat ook al valt in het onderhavige geval niet uit te sluiten dat de bestreden bijdrage wegens de wijze van financiering onverenigbaar is met artikel 92 van het Verdrag, de vierde vraag geen beantwoording behoeft, daar de nationale rechter niet bevoegd is artikel 92 van het Verdrag in het hoofdgeding toe te passen.

C. N. Kakouris
rechter-rapporteur